

Sygn. akt II NSNc 6/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

Elżbieta Mazur-Orlik (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa Gminy W.

przeciwko D. Ł.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 26 stycznia 2023 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 17 października 2018 r., sygn. VIII C 1115/17:

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu do ponownego rozpoznania;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną.**

UZASADNIENIE

Pismem z 12 marca 2021 r. Prokurator Generalny wywiódł skargę nadzwyczajną od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego

dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, wydanego w sprawie z powództwa Gminy W. przeciwko D. Ł., o zapłatę.

Powyższy prawomocny wyrok został zaskarżony w całości – na podstawie art. 89 § 1 i § 2 i art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 154 ze zm.; dalej: „ustawa o SN”), z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej zaskarżenie tego orzeczenia jest konieczne albowiem w wyniku wydania wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu VIII Wydział Cywilny z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, doszło do naruszenia zasad legalizmu, praworządności i sprawiedliwości proceduralnej wynikających z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 486 ze zm.), co skutkowało dwukrotnym zasądzeniem wobec D. Ł. tej samej należności.

Na zasadzie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 ustawy o SN Prokurator Generalny zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie zasady zaufania obywateli do państwa oraz bezpieczeństwa prawnego, wywodzonych z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 486 ze zm.), prawa do sądu wyrażonego w ramach art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej takich jak prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy oraz do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności poprzez nieprawidłowe przyjęcie, że Gminie W. należna jest kwota 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami od pozwanej, podczas gdy należność została wcześniej zasądzona nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 22 lutego 2018 r. Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu VII Wydział Cywilny z 22 lutego 2018 r., VII Nc 1527/18.
2. rażące naruszenie prawa procesowego – art. 379 pkt 3 k.p.c. przez jego niezastosowanie i orzeczenie o roszczeniu prawomocnie osądzonym, wskutek wydania wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, w zakresie zasądzającym od pozwanej D. Ł. na rzecz strony powodowej Gminy W.

kwotę 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1 października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r. i od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, ustalając, że w powyższym zakresie pozwana D. Ł. odpowiada solidarnie wraz z pozwanymi L. Ł., K. Ł., J. P. i P. P. wobec, których referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu wydał 29 czerwca 2017 r. prawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. VII Nc 4750/17, w sytuacji, gdy nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieście we Wrocławiu z 22 lutego 2018 r., VII Nc 1527/18, zobowiązał już pozwaną do zapłaty dochodzonego przez stronę powodową roszczenia.

Na zasadzie art. 91 § 1 ustawy o SN Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, i umorzenie postępowania.

Pismem z 12 kwietnia 2021 r. odpowiedź na skargę nadzwyczajną złożyła powodowa Gmina W. – Zarząd Zasoby Komunalnego wnosząc o:

1. oddalenie skargi nadzwyczajnej w całości z uwagi na brak podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia,
2. zasądzenie na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania wywołanych skargą nadzwyczajną wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę nadzwyczajną przedstawione zostało stanowisko powodowej Gminy W.

W toku niniejszego postępowania ustalono, że 1 lutego 1997 r. została zawarta pomiędzy Gminą W. a L. Ł. umowa najmu lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. [...].

Na podstawie postanowień przedmiotowej umowy, L. Ł. zobowiązana była do uiszczania na rzecz Gminy W. czynszu najmu i opłat niezależnych od właściciela (tzw. mediów) w wysokościach i terminach zgodnych z umową. Zgodnie z § 6 ust. 6 tej umowy, za zapłatę powyższych należności solidarnie z najemcą odpowiadali także stale mieszkające z nim osoby pełnoletnie, tj. K. Ł., D. Ł., J. P. i P. P.. Wymienione osoby nie uiszczały bieżących opłat za korzystanie z

mieszkania, zgodnie z umową najmu, ani nie uiściły należnych Gminie W. zaległych rat czynszowych najmu. Z tego tytułu za okres od 31 maja 2014 r. do 30 września 2016 r. po stronie rodziny Ł. powstało zadłużenie w wysokości 18 898,44 zł.

Pismem z 9 listopada 2016 r. L. Ł., K. Ł., D. Ł., J. P. i P. P. zostali wezwani do zapłaty zadłużenia w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma. Wezwania te pozostały jednak bezskuteczne.

Pozwem datowanym na 22 marca 2017 r. Gmina W. – Zarząd Zasobu Komunalnego wystąpił do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu o zasądzenie kwoty 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1 października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r.; od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazano, że żądana kwota wynika z zadłużenia powstałego w wyniku nieuiszczania bieżących opłat za korzystanie z lokalu mieszkalnego za okres od 31 maja 2014 r. do 30 września 2016 r.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 29 czerwca 2017 r., VII Nc 4750/17, referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu nakazał pozwanym L. Ł., K. Ł., D. Ł., J. P. i P. P., aby zapłacili solidarnie stronie powodowej kwotę 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1 października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r.; od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty.

Od powyższego rozstrzygnięcia 23 sierpnia 2017 r. sprzeciw złożyła wyłącznie D. Ł., zaskarżając nakaz zapłaty z 29 czerwca 2017 r. w całości. Zarządzeniem z 19 września 2017 r. sprawę zarejestrowano pod sygnaturą VIII C 1115/17 (k. 52, VIII 1115/17).

Jeszcze przed rozpoznaniem wywiedzionego przez D. Ł. sprzeciwu z 23 sierpnia 2017 r., Gmina W. 26 stycznia 2018 r. złożyła w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu pozew o zapłatę od pozwanych J. P., K. Ł., D. Ł., P. P. i L. Ł. solidarnie kwoty 30 534,19 zł z tytułu nieuiszczania w okresie od 1 kwietnia 2014 r. do 30 listopada 2017 r. bieżących opłat za korzystanie z lokalu mieszkalnego, zgodnie z umową najmu.

Nakazem zapłaty z 22 lutego 2018 r., VII Nc 1527/18, wydanym w postępowaniu upominawczym, referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu nakazał pozwanym J. P. , K. Ł., D. Ł., P. P. i L. Ł., aby zapłacili solidarnie stronie powodowej kwotę 30 534,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 27 181,66 zł od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty i od kwoty 3352,53 zł od dnia 26 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2781,75 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2400,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu, w wyniku rozpoznania sprzeciwu pozwanej D. Ł., zasądził od pozwanej D. Ł. na rzecz strony powodowej Gminy W. kwotę 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1 października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r. i od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, ustalając, że w powyższym zakresie pozwana D. Ł. odpowiada solidarnie wraz z pozwanymi L. Ł., K. Ł., J. P. i P. P., wobec których referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu wydał 29 czerwca 2017 r. prawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. VII Nc 4750/17. Nadto zasądził na rzecz strony powodowej kwotę 3900,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z 22 marca 2019 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu odrzucił wniosek D. Ł. o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z 17 października 2018 r. z uwagi na to, że wniosek został złożony po terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wywiedziona w niniejszej sprawie przez Prokuratora Generalnego skarga nadzwyczajna zasługiwała na uwzględnienie. Wynika to z faktu, iż wydany przeciwko D. Ł. przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu wyrok z 17 października 2018 r., VIII 1115/17, w sposób rażący nie odpowiada prawu, naruszając tym samym zasady demokratycznego państwa prawnego.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że z punktu widzenia charakteru prawnego, skarga nadzwyczajna jest środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym. Wynika to z przyjętej przez ustawodawcę konstrukcji prawnej tej instytucji. Zgodnie bowiem z art. 89 § 1 ustawy o SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile:

1. orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub
 2. orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub
 3. zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego
- a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Wykładnia art. 89 § 1 ustawy o SN nakazuje zatem przyjąć, że nie każde wadliwe orzeczenie powinno zostać wyeliminowane w tym trybie. Chodzi bowiem wyłącznie o usunięcie z obrotu prawnego tych judykatów, które nie dają się pogodzić z podstawowymi zasadami demokratycznego państwa prawnego. W doktrynie i orzecznictwie konstytucyjnym podnosi się, że zasada demokratycznego państwa prawnego w znaczeniu opisowym jest zbiorem różnych wartości bezpośrednio lub pośrednio wyrażonych w Konstytucji RP, dotyczących prawa, ustroju państwa oraz relacji między państwem a jednostką (zob. wyrok TK z 25 listopada 1997 r., K 26/97). Jedną z fundamentalnych powinności, możliwą do wyprowadzenia z zasady demokratycznego państwa prawnego, jest obowiązek działania organów państwa na podstawie i w granicach prawa. W toku postępowania sądowego przejawia się to wyraźnie obowiązkiem przestrzegania przepisów procedury, właściwej dla danej sprawy.

Sąd Najwyższy w wyroku z 15 grudnia 2021 r. określił istotę kontroli prawomocnego rozstrzygnięcia zainicjowaną skargą nadzwyczajną. Wskazano bowiem, że wyeliminowane w trybie art. 89 § 1 ustawy o SN powinno

dotyczyć rozstrzygnięć będących *prima facie* orzeczeniami w sposób elementarny niesprawiedliwymi (wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 146/21). W praktyce, oznacza to, że już pobieżna analiza przebiegu postępowania i jego skutków powinna wywoływać zasadne wątpliwości co do jej prawidłowości w świetle naczelnych zasad, na których oparty jest system prawa w Polsce.

Skuteczne wniesienie skargi nadzwyczajnej uzależnione jest przede wszystkim od spełnienia przesłanek formalnych. Odnoszą się one do substratu zaskarżenia, terminu i podmiotów, które posiadają uprawnienie do wywiedzenia tego środka. Zgodnie z art. 89 § 1 ustawy o SN, skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub wojskowego kończącego postępowanie w sprawie, które nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Artykuł 89 § 2 ustawy o SN stanowi, że uprawnionym do wywiedzenia tego środka zaskarżenia jest Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W myśl zaś art. 89 § 3 ustawy o SN skargę nadzwyczajną wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – w terminie roku od dnia ich rozpoznania. Niedopuszczalne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – po upływie 6 miesięcy od dnia jej rozpoznania.

Formalnoprawna analiza skargi nadzwyczajnej wniesionej w niniejszej sprawie wskazuje na dopuszczalność dalszego procedowania skargi. Została ona bowiem wywiedziona od prawomocnego rozstrzygnięcia sądu powszechnego, jakim niewątpliwie jest wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, które niewątpliwie także zakończyło postępowanie w sprawie. Autorem skargi nadzwyczajnej jest Prokurator Generalny, który jest podmiotem legitymowanym

do wystąpienia z tym środkiem zaskarżenia na podstawie art. 89 § 2 ustawy o SN. Skarga została wywiedziona w terminie, o którym stanowi art. 89 § 3 ustawy o SN. Jednocześnie, w przedmiotowej sprawie nie zachodzą ograniczenia, o których mowa w art. 90 ustawy o SN.

Jak wynika z treści art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Przepis ten na podstawie art. 95 pkt 1 ustawy o SN stosuje się w postępowaniu w sprawie skargi nadzwyczajnej. Prokurator Generalny zarzucił zaskarżonemu rozstrzygnięciu naruszenie zasady zaufania obywateli do państwa oraz bezpieczeństwa prawnego, wywodzonych z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 486 ze zm.), prawa do sądu wyrażonego w ramach art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej takich jak prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy oraz do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności, a także rażące naruszenie prawa procesowego – art. 379 pkt 3 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

Przeprowadzona przez Sąd Najwyższy weryfikacja przebiegu dochodzenia przez Gminę W. swojego roszczenia nakazuje podzielić wyrażony przez skarżącego Prokuratora Generalnego pogląd, że kwestionowany w niniejszej sprawie wyrok z 17 października 2018 r. został wydany w warunkach, kiedy sprawa była już prawomocnie osądzona nakazem zapłaty z 22 lutego 2018 r.

Po pierwsze bowiem, nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 29 czerwca 2017 r., VII Nc 4750/17, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu nakazał pozwanym L. Ł., K. Ł., D. Ł., J. P. i P. P., aby zapłacili solidarnie stronie powodowej kwotę 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1 października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r.; od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty. Nakaz ten został wydany w związku z powództwem gminy W. obejmującym roszczenie z tytułu nieuiszczania w okresie od 31 maja 2014 r. do 30 września 2016 r. bieżących opłat za korzystanie z lokalu mieszkalnego, zgodnie z umową najmu, i jest prawomocny w stosunku do L. Ł., K. Ł., J. P. i P. P..

Po drugie, zaskarżonym niniejszą skargą nadzwyczajną, wyrokiem z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu zasądził od D. Ł. na rzecz Gminy W. kwotę 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1 października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r. i od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, ustalając, że w powyższym zakresie pozwana D. Ł. odpowiada solidarnie wraz z pozwanymi L. Ł., K. Ł., J. P. i P. P.. Wyrok ten jest prawomocny.

Po trzecie, nakazem zapłaty z 22 lutego 2018 r., VII Nc 1527/18, wydanym w postępowaniu upominawczym, referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu nakazał pozwanym J. P., K. Ł., D. Ł., P. P. i L. Ł., aby zapłacili solidarnie stronie powodowej kwotę 30 534,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 27 181,66 zł od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty i od kwoty 3352,53 zł od dnia 26 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2781,75 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2400,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Powyższy nakaz zapłaty został wydany w związku z powództwem gminy W. obejmującym roszczenie z tytułu nieuiszczania w okresie od 1 kwietnia 2014 r. do 30 listopada 2017 r. bieżących opłat za korzystanie z lokalu mieszkalnego, zgodnie z umową najmu.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z 12 października 2022 r., I NSNc 139/22, uchylono nakaz zapłaty referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2018 r., VII Nc 1527/18, wydany w sprawie z powództwa Gminy W. w zakresie zasądzającym od pozwanych J. P., K. Ł., L. Ł. i P. P. na rzecz strony powodowej Gminy W. kwotę 30 534,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 27 181,66 zł od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty i od kwoty 3352,53 zł od dnia 26 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty i przekazano sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu. Wyrok z 22 lutego 2018 r. nie został, z uwagi na wyznaczony zakres skargi nadzwyczajnej, uchylony w części dotyczącej D. Ł..

W niniejszej sprawie konieczne jest podkreślenie, że zgodnie z treścią art. 379 pkt 3 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona. Wykładnia tego przepisu prowadzi do wniosku, że dla powstania nieważności postępowania z uwagi na powagę rzeczy osądzonej konieczne jest istnienie uprzedniego prawomocnego orzeczenia tożsamego co do stron, przedmiotu oraz podstawy faktycznej i prawnej sporu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 marca 2008 r., II UK 144/07). Nie można zapominać, że art. 379 pkt 3 k.p.c. pełni istotną rolę gwarancyjną w toku procesu cywilnego. Wyraża on bowiem ogólną i fundamentalną dyrektywę, iż ta sama podmiotowo-przedmiotowa sprawa może być osądzona wyłącznie jeden raz. Sytuacje, w których dochodzi do podwójnego rozstrzygnięcia tego samego roszczenia nie dają się także, w sposób oczywisty, pogodzić z zasadą demokratycznego państwa prawa.

Analiza przebiegu postępowania z powództwa Gminy W. przeciwko D. Ł. wyraźnie wskazuje, że regułę *ne bis in idem* w sposób rażąco naruszono. Wynika to z faktu, że wobec D. Ł. w obrocie prawnym funkcjonują dwa rozstrzygnięcia, które dotyczą tego samego zakresu przedmiotowego roszczenia tego samego powoda.

Pierwszym jest nakaz zapłaty Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu VII Wydział Cywilny z 22 lutego 2018 r., VII Nc 1527/18. Judykat ten m.in. nakazał pozwanym J. P., K. Ł., D. Ł., P. P. i L. Ł., aby zapłacili solidarnie stronie powodowej kwotę 30 534,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 27 181,66 zł od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty i od kwoty 3352,53 zł od dnia 26 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty. Jak już wskazano, nie został on zakresie dotyczącym D. Ł. wzruszony przez Sąd Najwyższy.

Drugim rozstrzygnięciem jest wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, którym zasądzono od D. Ł. na rzecz Gminy W. kwotę 18 898,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 17 370,84 zł od dnia 1

października 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r. i od kwoty 18 898,44 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r.

Tak ukształtowana sytuacja procesowa D. Ł. wywołuje nieakceptowalne w świetle wymagań praworządności skutki. Jest ona bowiem dwukrotnie zobowiązana do zapłaty tego samego podmiotowo-przedmiotowego roszczenia. Jednoznacznie przesądza to zatem o rażącym charakterze naruszeń przepisów w zaskarżonym niniejszą skargą postępowaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 1996 r., II PRN 4/96, OSNP 1996, nr 20, poz. 305).

Na marginesie jedynie należy wskazać, że tym bardziej nieuzasadnione jest postępowanie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu, który miał świadomość prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w sprawie VII Nc 1527/18 z 22 lutego 2018 r., czemu dano wyraz w uzasadnieniu wyroku z 17 października 2018 r. (k. 187, VIII C 1115/17).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 ustawy o SN, uchylił wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 17 października 2018 r., VIII C 1115/17, w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu dokona analizy całokształtu okoliczności sprawy, przede wszystkim w aspekcie zapadłych orzeczeń odnoszących się do tożsamyh roszczeń pod względem podmiotowo-przedmiotowym, w tym także weźmie pod uwagę orzeczenie Sądu Najwyższego z 12 października 2022 r., I NSNc 139/22.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 ustawy o SN.

Od wyroku i jego uzasadnienia zdanie odrębne złożył SSN Leszek Bosek.

